

ELS POBLES DE LA TERRA I EL NOSTRE FUTUR COMÚ

JOÃO PEDRO STÉDILE

MST i Via Campesina, São Paulo, el Brasil

Els estudis revelen que la nostra espècie va emigrar d'Àsia fa aproximadament 50 mil anys. Només. Vam ser l'últim espai del planeta a ser ocupat per l'ésser humà. Un territori molt fèrtil, amb molta riquesa natural i una biodiversitat impressionant que va garantir la reproducció i supervivència de tots els éssers humans durant tot aquest període de temps. Fins al segle XVI dC, aquests pobles vivien en un sistema de comunisme primitiu, amb una simbiosi perfecta amb la natura, de la qual obtenien l'aliment. Durant les diverses estacions climàtiques o quan els recursos naturals escassejaven, migraven cap a altres regions, amb una pràctica circular de nomadisme, fins que retornaven a territoris originals recuperats per la força de la natura.

El segle XVI va estar marcat per la invasió d'Europa a aquest continent. Aquesta invasió no va ser provocada per la superpoblació ni per la necessitat de reproducció humana a Europa, sinó per una necessitat econòmica d'acumulació de béns materials determinada per una nova manera de producció del naixent capitalisme mercantil europeu, que va transformar tots els béns en mercaderies. Qui s'apropiava d'aquestes mercaderies acumulava riquesa material, era "ric" tenia poder polític i era "superior" a la resta d'éssers humans més "pobres".

Era l'inici del guany i de l'apropiació privada, personal, dels béns existents a la natura, que ha marcat la lògica del capitalisme fins al dia d'avui. I aquesta lògica ha generat una societat extremadament desigual. D'una banda, uns quants (més aviat pocs) que en treuen profit; de l'altra, milers d'exclusos dels béns de la natura.

Quan van arribar aquí ens van imposar, tant sí com no, aquesta nova lògica perversa i injusta, una lògica que va costar la vida de milions de persones nadiues del nostre continent. S'ha estimat que hi havia més de vuit milions de persones en el que avui és l'Amèrica Central i del Nord, i uns altres vuit milions a l'Amèrica del Sud. La gran majoria van ser assassinats al llarg de 300 anys de dominació colonial per part del capital europeu.

A continuació van portar al voltant de set milions d'éssers humans (com ara els esclaus d'Àfrica, comprats i venuts) perquè al continent produïssin més mercaderies a partir de la natura. I aleshores van extreure els minerals (ferro, plata, or, alumini...) i tot seguit mercaderies agrícoles (cuiro, sucre, tabac, tot tipus de pebres, cafè...). I a partir del segle XX, petroli, energia elèctrica, aigua...

La nostra estimada Rosa Luxemburg va parlar sobre l'"acumulació primitiva" dels capitalistes europeus, tot apropiant-se dels béns de la natura que pertanyien als pobles de la perifèria dels altres continents.

Ara ens trobem en una nova etapa del capitalisme. Un capitalisme dominat pel capital financer i per grans companyies internacionals, que dominen tot el món. S'estima que tan sols 500 empreses controlen el 60% de totes les mercaderies produïdes per bilions d'éssers humans. Se sap que tota aquesta riquesa material acaba centralitzada en només 62 bilionaris, els quals controlen més béns que els sis bilions d'éssers humans que la produeixen. Un 0'1% contra l'altre 99% de la humanitat!

Al llarg d'aquests últims anys, aquest sistema ha entrat en una crisi econòmica, amb la qual cosa ha disminuït la taxa de benefici d'algunes empreses, ha crescut l'atur en la població i ha afectat les persones amb més mancances.

Res de tot això toca la fibra dels capitalistes. Ben al contrari, tal com ja va advertir Rosa Luxemburg: durant els períodes de crisi, aquests es tornen més àvids a l'hora d'expoliar la natura. Perquè els béns de la natura no tenen un valor gaire alt (mesurat pel temps de treball necessari per extreure'ls), però quan arriben al mercat com a mercaderies adquireixen un preu alt, per la seva escassetat, i amb això generen una renda fantàstica als capitalistes a partir de la diferència del cost real de producció amb el preu final cobrat.

Durant els darrers anys, la fúria del capital ha augmentat l'explotació de tots els béns de la natura i l'explotació dels treballadors. Així mateix, han augmentat la productivitat de les màquines, amb la qual cosa es

necessita menys treball viu i es genera més atur.

Per a ells, tot el que hi ha a la natura ha de ser transformat en mercaderia, a fi d'acumular diners. Ja hi ha empreses que venen fins i tot aire pur d'Alaska en flascons, per a la població de les ciutats pol·luides per les seves pròpies empreses del capital industrial. Estan acabant amb l'aigua, amb els rius, amb la biodiversitat. Pràcticament ja no hi ha fusta disponible als boscos nadius.

Però la natura té la seva lògica i se'n venja. Mai abans al nostre planeta havíem vist tants casos de sequera i d'inundacions en diferents regions del planeta. Mai abans havíem vist tantes tempestes, tornados i fins i tot terratrèmols marins.

Pesa sobre nosaltres una amenaça encara més gran. Amb la destrucció de la biodiversitat i de la natura, hi ha un desequilibri en el clima i en les estacions al llarg de l'any. La terra s'està escalfant. I els investigadors adverteixen que si durant les pròximes dècades la terra augmenta la temperatura mitjana en dos o tres graus centígrads... milers de formes de vida vegetals i animals desapareixeran. Les ciutats que es troben arran de mar quedaran inundades.

El planeta Terra corre perill. Milers de formes de vida estan desapareixent, alhora que es posa en risc la supervivència general. Entre els éssers humans, milions de persones es veuen afectades per la manca d'aigua, aliments i condicions dignes.

Milers de persones moren cada any, arreu del món, amb edats cada cop menors, de càncer. El càncer significa la degeneració de les cèl·lules vives de l'organisme humà, la majoria de les vegades provocat pel consum d'aliments contaminats per agrotòxics. Els agrotòxics són verins químics utilitzats pel capitalisme per matar-la, disminuir la mà d'obra en la producció agrícola i buscar només el màxim benefici.

El capitalisme, en la seva fase de dominació mundial de tots els pobles, està matant la vida del nostre planeta per buscar només el màxim benefici.

I aquesta manera d'organitzar la producció i la vida social, que destrueix la natura, està sacrificant en primer lloc els milions d'éssers humans que viuen en pèssimes condicions de supervivència.

Els governs organitzen reunions, simposis, conferències i cimeres. No serveixen de ben res. Els gover-

ns no volen ni poden controlar la fúria incontrolable del benefici dels grans capitalistes. L'última conferència sobre el clima, la COP 21 de París el 2015, va ser una vergonya. Van fer un bon diagnòstic... però no van prendre cap mesura concreta per controlar el capital. Ben al contrari: van crear uns altres mecanismes perquè el capital pugui seguir expoliant la natura impunement, fins i tot transformant l'oxigen dels nostres boscos en una nova mercaderia, ja que es posa a la venda perquè la comprin els capitalistes que emeten el diòxid de carboni que ens mata.

Els estats nacionals i els governs locals no tenen més força per controlar el furor del capital. Això provoca la irreversibilitat de la crisi mundial.

Així doncs, ¿hi ha cap sortida? ¿És clar que n'hi ha. El que no hi ha són més sortides segons la lògica del capitalisme i del seu benefici!

Cal pensar en una nova manera de produir i organitzar la vida socialment, arreu del planeta, que respecti la natura, que estableixi la convivència dels éssers humans amb totes les formes de vida.

Cal recuperar, pel que fa a l'agricultura, la producció d'aliments saludables, amb tècniques d'agroecologia, que aconsegueixen augmentar la productivitat de la terra i del treball sense fer-la malbé, tal com han fet els pagesos al llarg dels segles.

Cal reorganitzar les ciutats, sense especulació immobiliària, garantir un habitatge digne i un transport públic a partir d'energies netes i no contaminants.

Cal canviar els nostres governs i la seva institucionalitat d'estat burgès. La revolució burgesa a la França del 1789 s'ha acabat. Cal construir de debò unes democràcies populars en què el poble exerceixi el poder real, en comptes del capital. Participació popular.

Sóc optimista. Em fa l'efecte que la natura i les seves venjances ens ajudaran a conscienciar el poble, i algun dia la immensa majoria de la població d'arreu del món obriran els ulls i faran servir aquesta enorme energia progressista per provocar els canvis necessaris.

La història de la humanitat és la història de la recerca incessant de formes de vida més justes, igualitàries i solidàries. Acumulem molts coneixements, molta cultura en aquesta trajectòria, i amb tot plegat canviarem el món. ¿Desperteu, que els temps de canvi s'acosten!

